

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 05.04.2006, sp. zn. 29 Odo 371/2005, ECLI:CZ:NS:2006:29.ODO.371.2005.1

Číslo: 34/2009

Právní věta:

Úkolem znalce, který byl pověřen přezkoumáním zprávy o vztazích mezi propojenými osobami, je ověřit, zda zpráva je správná, pravdivá a úplná, a splňuje tedy podmínky ustanovení § 66a odst. 9 obch. zák. Při podání znaleckého posudku musí mít znalec k dispozici stejné podklady, jaké mělo k dispozici představenstvo při zpracování zprávy; tyto podklady je představenstvo povinno znalci na jeho žádost poskytnout, i když šlo o předmět obchodního tajemství. Znalec, který se při zpracování znaleckého posudku seznámil s obchodním tajemstvím, je povinen je zachovat.

V usnesení, kterým ustanovil znalce za účelem přezkoumání zprávy o vztazích mezi propojenými osobami, soud vždy uloží společnosti povinnost poskytnout znalci veškerou potřebnou součinnost. Nesplní-li společnost tuto povinnost, může se osoba, která se domohla jmenování znalce, domáhat jejího splnění výkonem rozhodnutí podle § 351 o. s. ř. Kdyby znalec požadoval podklady nebo jinou součinnost, které nejsou pro přezkoumání zprávy potřebné, může se společnost jejich poskytnutí bránit při výkonu rozhodnutí námitkou, že taková povinnost jí nebyla uložena.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 05.04.2006

Spisová značka: 29 Odo 371/2005

Číslo rozhodnutí: 34

Číslo sešitu: 3

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Obchodní společnost, Výkon rozhodnutí

Předpisy: § 181 předpisu č. 513/1991Sb.
§ 182 předpisu č. 513/1991Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Usnesením ze dne 24. 10. 2004 odmítl Vrchní soud v Olomouci odvolání XP, s. r. o., proti výrokům I. a II. usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 11. 2. 2004, kterými soud prvního stupně jmenoval Ing. I. P., CSc., znalkyni pro přezkoumání zprávy o vztazích mezi propojenými osobami Y., a. s., (nyní XP, s. r. o.) a uložil jí tuto zprávu přezkoumat (první výrok). Ve výrocích III. a IV. usnesení soudu prvního stupně potvrdil (druhý výrok) ve správném znění výroku III. „Společnosti XP, s. r. o., se ukládá povinnost poskytnout znalkyni Ing. I. P., CSc., veškerou součinnost potřebnou

pro přezkoumání výše uvedené zprávy o vztazích mezi ovládanou osobou a propojenými osobami společnosti Y., a. s., za rok 2002.“

V odůvodnění usnesení odvolací soud uvedl, že se nejprve zabýval tím, zda XP, s. r. o. (dříve Y., a. s.) má právo podat odvolání proti všem výrokům usnesení soudu prvního stupně.

Uzavřel, že podle ustanovení § 182 odst. 3 obch. zák. mohou akcionáři uvedení v § 181 odst. 1 obch. zák. požádat soud, aby jmenoval znalce pro přezkoumání zprávy o vztazích mezi ovládanou osobou a propojenými osobami podle § 66a odst. 12 obch. zák., jsou-li pro to závažné důvody, i když nejsou splněny předpoklady uvedené v § 66a odst. 13 obch. zák.

Podle ustanovení § 59 odst. 3, věty čtvrté, obch. zák., jsou účastníky řízení navrhovatel a znalec, přičemž místně příslušným soudem je obecný soud navrhovatele.

V projednávané věci se navrhovatelka domáhá u soudu jmenování znalce pro přezkoumání zprávy o vztazích mezi ovládající a ovládanou osobou a o vztazích mezi ovládanou osobou a ostatními osobami ovládanými stejnou ovládající osobou (dále jen „zpráva o vztazích mezi propojenými osobami“). Odvolací soud uzavřel, že jazykovým výkladem § 59 odst. 3 obch. zák., na který odkazuje § 66a odst. 12 obch. zák., nelze dovodit nic jiného, než že ovládaná společnost není účastníkem té části řízení, jíž soud rozhoduje o jmenování znalce a ukládá mu úkol.

Odvolací soud se zabýval otázkou, zda speciální procesní úprava v § 66a odst. 12 obch. zák., v souvislosti s úpravou § 59 odst. 3 obch. zák., podle které společnost není účastníkem tohoto řízení, ačkoliv se v něm jedná i o jejím právu (přínejmenším ve vztahu k povinnosti zaplatit odměnu za zpracování posudku znalce), je či není v souladu s právem na spravedlivý proces (článek 36 a následující Listiny základních práv a svobod). K tomu uvedl, že jmenování znalce podle § 66a odst. 12 obch. zák. je institutem chránícím právo společníka na informace o stavu společnosti a ochrana tohoto zájmu musí být rychlá. Zájem společnosti je dostatečně chráněn taxativním výčtem případů, kdy toto právo nevzniká (§ 66a odst. 13 obch. zák.). V případě akciové společnosti, kdy uvedené omezení neplatí, je zájem společnosti chráněn tím, že pro vyhovění návrhu musí být dány závažné důvody, které hodnotí soud. Navrženou osobou znalce není soud vázán. V situaci, kdy je na soudu, aby posoudil závažnost důvodů pro jmenování znalce a zabránil tak možným šikanózním návrhům a soud není vázán navrženou osobou znalce a tuto hodnotí i z hlediska možného ohrožení důvěrných informací společnosti, je podle odvolacího soudu zásah do práv společnosti, která nemá možnost zabránit přezkumu jinak, než že bude řádně plnit svou povinnost podle § 66a odst. 9 obch. zák., přiměřený zájmu na rychlé a efektivní ochraně práva akcionáře na informace.

Proto odvolací soud dospěl k závěru, že společnost není účastníkem té části řízení, v níž se rozhoduje o jmenování znalce a ukládá mu úkol. Proto jí nepřisluší právo odvolání proti výrokům I. a II. napadeného usnesení.

Výrokem III. byla společnosti uložena povinnost součinnosti se znalcem. Podle odvolacího soudu má společnost právo se do této části odvolat, „neboť v tomto řízení je jmenování znalce, uložení úkolu znalci a vytvoření podmínek, aby znalec mohl tento úkol plnit, věcí samou a přezkoumávané usnesení nemá povahu usnesení o vedení řízení (na rozdíl od uložení povinnosti zúčastněné osobě podle § 127 o. s. ř.“, proti němuž není odvolání přípustné).

K námitce odvolatelky, že jí žádný právní předpis neukládá povinnost součinnosti se znalcem, odvolací soud uzavřel, že obchodní zákoník sice tuto povinnost společnosti výslovně nestanoví, tato povinnost však odpovídá právu společníka na přezkum zprávy a rovněž povinnosti znalce tento přezkum provést. Pokud by soud povinnost součinnosti společnosti neuložil, pak v případě, že by neposkytla součinnost dobrovolně, by neexistoval nástroj, jak ji k součinnosti donutit a znalec by

nemohl svůj úkol splnit. Odvolací soud má za to, že je třeba dovodit, že obdobně jako při vytváření podmínek pro splnění úkolu znalci jmenovanému podle § 127 o. s. ř. lze povinnost součinnosti uložit i společnosti.

Dále odvolací soud konstatoval, že je pravdou, že formulace „povinnost poskytnout veškerou potřebnou součinnost pro přezkoumání zprávy“ je obecná. Podle odvolacího soudu však není neurčitá, protože obsahuje základní kritérium pro určení této povinnosti, kterým je „potřebnost“ přezkumu zprávy. Jinak než obecně soud tuto povinnost uložit nemůže, protože předem nelze určit, co konkrétně bude znalec pro přezkum zprávy potřebovat.

Proti druhému výroku usnesení odvolacího soudu podala společnost dovolání. Co do jeho důvodu odkázala na ustanovení § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. Nesprávné právní posouzení spatřuje v tom, že jí byla uvedeným výrokem uložena povinnost v rozporu s právem, neboť zde není žádný právní předpis, který by uložení povinnosti k součinnosti při zpracování znaleckého posudku dovolatelce umožňoval a naopak zde jsou právní předpisy, které poskytnutí součinnosti dovolateli zakazují.

Dovolatelka poukazuje na to, že úkolem znalce pro přezkoumání zprávy mezi propojenými osobami je přezkoumat existující zprávu o vztazích a nic víc. Zákon nestanoví žádné detaily ohledně práv a povinností znalce. V publikaci Komentář k obchodnímu zákoníku, kolektivu autorů Dědič, J. a kol. POLYGON, Praha 2002, se v komentáři k § 66a odst. 12 obch. zák. uvádí, že z nedostatku právní úpravy je pro přezkoumání zprávy znalcem třeba použít obdobná pravidla, jako pro její přezkoumání auditorem. Z toho pak lze dovodit, že znalec ověří správnost všech údajů uvedených ve zprávě, není však povinen ověřovat celé účetnictví a všechny vztahy mezi propojenými osobami, ale jen ty, o nichž se zmiňuje zpráva, přičemž podklady, z nichž byla zpráva zpracována, ověřuje jen výběrově. Je tedy zřejmé, že ke splnění výše uvedeného úkolu znalec nemusí nezbytně potřebovat žádné jiné dokumenty a informace týkající se společnosti než ty, které společnost uložila ve sbírce listin rejstříkového soudu.

Dovolatelka tvrdí, že v současné době již v praxi není spor o tom, že zpráva o vztazích mezi propojenými osobami má být statutárním orgánem připravena tak, aby bylo respektováno obchodní tajemství společnosti a povinnost mlčenlivosti, uložená statutárním orgánu, resp. jeho členům v § 194 odst. 5 obch. zák. Tyto instituty jsou jednoznačně nadřazeny institutu jinak velmi široké publicity zprávy. Stejně tak lze dovodit, že výše uvedené instituty jsou nadřazeny i právu společníka na přezkum zprávy o vztazích mezi propojenými osobami znalcem. To znamená, že ty skutečnosti, jež jsou chráněny obchodním tajemstvím, nemůže znalec bez dalšího přezkoumávat.

Dovolatelka dovozuje, že vzhledem k tomu, že pro přezkum zprávy o vztazích mezi propojenými osobami znalcem neexistuje žádné pozitivní ustanovení právních předpisů, je zřejmé, že má znalec vycházet z jemu dostupných, resp. jinak veřejných, dokumentů a společnost nemůže být povinna mu poskytnout žádné další informace. Dovolatelka tvrdí, že opačný závěr by zakládal nepřípustnou nerovnost akcionářů, neboť právo na další informace by cestou přezkumu zprávy měli jen akcionáři uvedení v § 181 odst. 1 obch. zák., když znalecký posudek není veřejným dokumentem a ostatní akcionáři nemají možnost se s ním seznámit.

Dovolatelka rovněž namítá, že odvolacím soudem uložená povinnost součinnosti je formulována jen velmi obecně a neurčitě a je proto nezákonná. Dovolatelce není zřejmé, jakou součinnost má poskytnout, které dokumenty a informace musí znalci zpřístupnit a kategoricky odmítá ponechat tuto otázku a konkrétní rozsah své povinnosti na libovůli znalce, jehož jmenování vůbec nemohla ovlivnit. Dovolatelka soudí, že jí nelze uložit povinnost obsaženou ve výroku II. napadeného usnesení odvolacího soudu a že tento výrok není správný.

Dovolatelka se dovolává i toho, že navrhovatelka byla akcionářkou společnosti Y., a. s. Tato

společnost zanikla ke dni 1. 9. 2003 bez likvidace a všem jejím bývalým akcionářům vznikl nárok na přiměřené vypořádání, stanovené na základě znaleckého posudku. Navrhovatelka tedy není s účinností od 1. 9. 2003 akcionářkou ve smyslu § 181 odst. 1 obch. zák. a nemá proto nadále právo požadovat jmenování znalce za účelem přezkoumání zprávy o vztazích mezi propojenými osobami. Navrhovatelka tedy v průběhu řízení ztratila postavení opravňující ji k podání návrhu na jmenování znalce, přičemž měla na svoji ochranu k dispozici jiné právní prostředky, zejména právo požadovat dorovnání, podle § 220p odst. 4 obch. zák. Z uvedených důvodů nemohl být dán závažný důvod ke jmenování znalce, jak vyžaduje ustanovení § 182 odst. 3 obch. zák. Přitom na dovolatelku, vzhledem k tomu, že je osobou odlišnou od společnosti Y., a. s., nepřešla povinnost týkající se zpracování zprávy o vztazích mezi propojenými osobami.

Kromě uvedených nedostatků právního posouzení namítá dovolatelka rovněž zmatečnostní vadu řízení, která podle ní spočívá v tom, že soud prvního stupně i odvolací soud dospěly k závěru, že není účastníci řízení v rozsahu, ve kterém se rozhoduje o jmenování znalce. Návrh na jmenování znalce nebyl dovolatelce vůbec doručen a nebylo jí umožněno uplatnit svá procesní práva v řízení. Prvním úkonem, který mohla vykonat, bylo až podání odvolání. Za důvod zmatečnosti považuje dovolatelka rovněž zřejmou nevykonatelnost druhého výroku usnesení odvolacího soudu. Navrhuje, aby dovolací soud usnesení odvolacího soudu a s spolu s ním i usnesení soudu prvního stupně zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Navrhovatelka ve vyjádření k dovolání snáší argumenty na podporu odůvodnění rozhodnutí odvolacího soudu.

N e j v y š š í s o u d dovolání zamítl.

Z odůvodnění:

Se zřetelem k bodu 3., článku II., části první zákona č. 59/2005 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, dále Nejvyšší soud dovolání projednal a rozhodl o něm podle občanského soudního řádu ve znění účinném před 1. 4. 2005.

Dovolání je přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř.

Předpokladem přípustnosti dovolání podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. je závěr dovolacího soudu, že rozhodnutí odvolacího soudu nebo některá v něm řešená právní otázka mají po právní stránce zásadní význam.

Zásadní právní význam dovolací soud shledává (a potud má dovolání za přípustné) v řešení všech v dovolání zmíněných právních otázek. V první řadě se pak zabýval tím, zda, popřípadě v jakém rozsahu, může soud při jmenování znalce pro přezkoumání zprávy o vztazích mezi propojenými osobami uložit společnosti, aby znalci poskytla součinnost potřebnou pro přezkoumání této zprávy.

S přihlédnutím k době vydání napadeného usnesení je pro další úvahy nejvyššího soudu rozhodný výklad zákona č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku, ve znění zákonů č. 264/1992 Sb., č. 591/1992 Sb., č. 600/1992 Sb., č. 286/1993 Sb., č. 156/1994 Sb., č. 84/1995 Sb., č. 94/1996 Sb., č. 142/1996 Sb., č. 77/1997 Sb., č. 15/1998 Sb., č. 165/1998 Sb., č. 356/1999 Sb., č. 27/2000, č. 29/2000 Sb., č. 30/2000 Sb., č. 105/2000 Sb., č. 367/2000 Sb., č. 370/2000 Sb., č. 120/2001 Sb., č. 239/2001 Sb., č. 353/2001 Sb., č. 501/2001 Sb., č. 15/2002 Sb., č. 125/2002 Sb., č. 126/2002 Sb., č. 151/2002 Sb., č. 308/2002 Sb., č. 309/2002 Sb., č. 312/2002 Sb., č. 476/2002 Sb., č. 87/2003 Sb., č. 88/2003 Sb., č. 437/2003 Sb., č. 85/2004 Sb., č. 257/2004 Sb. a č. 360/2004 Sb.

Podle ustanovení § 182 odst. 3 obch. zák. akcionáři uvedení v § 181 odst. 1 obch. zák. mohou požádat

soud, aby jmenoval znalce pro přezkoumání zprávy o vztazích mezi ovládanou osobou a propojenými osobami podle § 66a odst. 12 obch. zák., jsou-li pro to závažné důvody, i když nejsou splněny předpoklady uvedené v § 66a odst. 13 obch. zák.

Ustanovení § 66a odst. 12 obch. zák. určuje, že každý společník nebo člen ovládané osoby má právo požádat soud, aby jmenoval znalce pro účely přezkoumání zprávy o vztazích mezi propojenými osobami, a to do jednoho roku ode dne, kdy bylo zveřejněno oznámení o uložení výroční zprávy do sbírky listin, zpracovává-li ovládaná osoba výroční zprávu podle zvláštního právního předpisu, nebo ode dne, kdy byla předložena společníkům nebo členům ovládané osoby ke schválení účetní závěrka za období, za něž byla zpráva o vztazích mezi propojenými osobami vyhotovena, nezpracovává-li ovládaná osoba výroční zprávu. Na jmenování a odměňování znalce platí obdobně ustanovení § 59 odst. 3 obch. zák. s tím, že místně příslušným soudem je soud, v jehož obvodu je sídlo společnosti. Návrh každého dalšího společníka na jmenování znalce pro účely přezkoumání vztahů mezi propojenými osobami podaný dříve, než je řízení pravomocně skončeno, se považuje za přistoupení k řízení, a to ode dne podání návrhu. Jakmile řízení o jmenování znalce bylo pravomocně skončeno jmenováním znalce, nejsou návrhy dalších oprávněných osob na jmenování znalce přípustné.

Ustanovení § 182 odst. 3 obch. zák. je, jak správně uzavřel odvolací soud, ustanovením, jehož účelem je zajistit ochranu ovládané osoby, a tedy i jejích společníků, před majetkovou újmou, která by mohla ovládané osobě vzniknout v důsledku neoprávněných zásahů ovládající osoby do jejího hospodaření, popřípadě v důsledku toho, že ovládající osoba majetkovou újmu vzniklou z takových zásahů včas neuhradila ani neuzavřela smlouvu o její úhradě podle § 66a odst. 8 obch. zák. Zda takový stav nastal, by mělo vyplynout právě ze zprávy o vztazích mezi propojenými osobami, ve které je statutární orgán ovládané osoby podle ustanovení § 66a odst. 9 obch. zák. na základě informací, které jsou mu známy nebo by mu vzhledem k povinnosti jednat s péčí řádného hospodáře známy být měly, povinen úplně a pravdivě uvést, jaké smlouvy byly uzavřeny v posledním účetním období mezi propojenými osobami, jaké jiné právní úkony byly učiněny v zájmu těchto osob a jaká všechna ostatní opatření byla v zájmu nebo na popud těchto osob přijata nebo uskutečněna ovládanou osobou. Pokud ovládaná osoba poskytla plnění, je ve zprávě nutno uvést, jaké bylo poskytnuto protiplnění, u opatření jejich výhody a nevýhody, a zda z těchto smluv nebo opatření vznikla ovládané osobě újma, zda byla tato újma v účetním období uhrazena, anebo zda byla uzavřena smlouva o této úhradě podle § 66a odst. 8 obch. zák.

Z ustanovení § 182 odst. 3 obch. zák. lze dále ve vazbě na ustanovení § 66a odst. 12 a odst. 8, 9 a 14 obch. zák. dovodit, že úkolem znalce, který byl pověřen přezkoumáním zprávy o vztazích mezi propojenými osobami, je ověřit, zda zpráva splňuje podmínky určené v ustanovení § 66a odst. 9 obch. zák., tj. ověřit její správnost, pravdivost a úplnost, neboť pouze na základě takto zpracované zprávy mohou akcionáři posoudit, zda společnosti vznikla v důsledku zásahů ovládající osoby škoda, a případně se domáhat její úhrady podle ustanovení § 66a odst. 14 obch. zák.

Aby mohlo být tohoto účelu dosaženo, musí mít znalec k dispozici stejné podklady, jaké mělo k dispozici představenstvo při zpracování zprávy o vztazích mezi propojenými osobami - bez takových podkladů by totiž nebyl schopen správnost, pravdivost a úplnost zprávy posoudit. Pro úplnost je třeba dodat, že pokud by bylo správné tvrzení dovolatelky, že znalec není povinen ověřovat všechny vztahy mezi propojenými osobami, ale jen ty, o nichž se zmiňuje zpráva, nemělo by přezkoumání zprávy znalcem smysl, neboť by z přezkumu byly vyňaty právě ty vztahy, které představenstvo do zprávy nezačlenilo, ač bylo povinno tak učinit.

K tvrzení dovolatelky, že jí v poskytnutí podkladů potřebných pro přezkoumání zprávy o vztazích mezi propojenými osobami brání obchodní tajemství, odvolací soud uzavřel, že obsahuje-li některý z poskytnutých podkladů obchodní tajemství, nebrání to jejich poskytnutí znalci, neboť znalec, který se v rámci zpracování znaleckého posudku s obchodním tajemstvím seznámil, má povinnost je zachovat

a v případě porušení této povinnosti přísluší společnosti proti němu ochrana podle ustanovení § 51 písm. a) a § 53 a násl. obch. zák. Taková ochrana však společnosti náleží pouze tehdy, jsou-li u těchto podkladů skutečně splněny znaky obchodního tajemství podle ustanovení § 17 obch. zák. K poskytnutí ochrany nepostačuje pouze tvrzení, že předané podklady obchodní tajemství obsahují, ale společnost je povinna prokázat splnění podmínek § 17 obch. zák. Na to, které poskytované informace jsou předmětem obchodního tajemství, je společnost povinna znalce upozornit. Při zpracování znaleckého posudku pak je znalec povinen v nejvyšší možné míře obchodní tajemství respektovat. Teorie však dovodila, že není oprávněn odmítnout sdělit obchodní tajemství soudu, neboť zákon neukládá povinnost zachovávat mlčenlivost o skutečnostech tvořících obchodní tajemství. Znalec však je povinen soudu včas sdělit, že při jeho výslechu je třeba učinit opatření k ochraně obchodního tajemství, případně, bude-li nezbytné uvést skutečnosti tvořící obchodní tajemství ve znaleckém posudku, i to, že obsahem znaleckého posudku jsou skutečnosti tvořící obchodní tajemství (viz Štenglová, I., Drápal, J., Púry, F. Korbel, F. Obchodní tajemství. Praha. Linde 2005. s. 81 a násl.).

Lze tedy uzavřít, že při výkladu uvedené otázky odvolací soud nepochybil.

Dovolací soud se dále zabýval řešením otázky, zda se navrhovatelka může domáhat jmenování znalce pro přezkoumání zprávy o vztazích mezi propojenými osobami i vůči právní nástupkyni společnosti, která zprávu zpracovala, není-li akcionářkou této právní nástupkyně. Jak již Nejvyšší soud uzavřel v usnesení uveřejněném ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 55/2003, ztrátou postavení opravňujícího určitou osobu k podání návrhu na vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady podle § 131 odst. 1 obch. zák. ztrácí oprávněná osoba zásadně i aktivní věcnou legitimaci v řízení podle § 131 obch. zák. To však neplatí, jestliže prokáže, že v době rozhodování trvá její právní zájem na vydání požadovaného rozhodnutí, protože může mít dopad na její poměry založené jejím vztahem ke společnosti. Stejný závěr pak je třeba učinit ve vztahu ke jmenování znalce pro přezkoumání zprávy o vztazích mezi propojenými osobami. Takový právní zájem Nejvyšší soud v projednávané věci shledává.

Dovolatelka sice tvrdí, že navrhovatelka měla na svoji ochranu k dispozici jiné právní prostředky, zejména právo požadovat dorovnání, podle § 220p odst. 4 obch. zák., toto tvrzení ale není pravdivé. Z odkazovaného ustanovení, resp. z ustanovení § 220p odst. 2 obch. zák., vyplývá, že při převodu obchodního jmění na akcionáře mají menšinoví akcionáři právo na vypořádání v penězích a právo žádat o přezkoumání výše vypořádání soudem. Toto vypořádání se podle ustanovení § 220p odst. 2 obch. zák. dokládá posudkem znalce. Znalec však při zpracování posudku může vycházet pouze z údajů, které má k dispozici. Nepostihuje-li zpráva o vztazích mezi propojenými osobami újmu, která společnosti vznikla v důsledku využití vlivu ovládající osoby, nepostihne ji ani posudek znalce. Tvrzení dovolatelky, že poté, co došlo k převodu obchodního jmění na akcionáře, nemůže být dán závažný důvod ke jmenování znalce, jak vyžaduje ustanovení § 182 odst. 3 obch. zák., je proto nesprávné. Případné zjištění znalce o tom, že zpráva o vztazích mezi propojenými osobami byla zpracována v rozporu se zákonem, zejména že v ní nebylo uvedeno, že společnosti vznikla v důsledku vlivu ovládající osoby újma a že tato újma nebyla uhrazena, totiž zakládá právo akcionáře domáhat se na ovládající společnosti, popřípadě na osobách, které byly statutárními orgány ovládající nebo ovládané osoby nebo jejich členy, náhrady škody podle ustanovení § 66a odst. 14, věty druhé, a odst. 15 obch. zák.

Správné přitom není ani tvrzení dovolatelky, že je osobou odlišnou od společnosti Y., a. s., a proto na ni nepřechy povinnosti týkající se zpracování zprávy o vztazích mezi propojenými osobami. Převodem obchodního jmění na akcionáře přechází podle ustanovení § 69b odst. 1 obch. zák. na akcionáře obchodní jmění zanikající společnosti, tj. soubor veškerého jejího obchodního majetku a závazků (§ 6 odst. 2 obch. zák.), tedy i závazky související se zpracováním zprávy o vztazích mezi propojenými osobami.

Ani tímto argumentem se tedy dovolatelce správnost právního posouzení věci odvolacím soudem zpochybnit nepodařilo.

A konečně dovolací soud zkoumal napadené usnesení i co do řešení otázky, zda by poskytnutí jiných než veřejně dostupných informací znalci zakládalo nepřipustnou nerovnost akcionářů proto, že by právo na další informace cestou přezkumu zprávy měli jen akcionáři uvedení v § 181 odst. 1 obch. zák., když znalecký posudek není veřejným dokumentem a ostatní akcionáři nemají možnost se s ním seznámit.

K této otázce dovolací soud uzavřel, že úprava obsažená v ustanovení § 181 a § 182 obch. zák. vychází z toho, že dosáhne-li akcionář určitého rozsahu účasti ve společnosti, přiznává mu zákon některá práva nad rámec běžných oprávnění akcionáře. Práva akcionářů s nižší účastí na společnosti jsou přitom chráněna tím, že jim zákon umožňuje spojit se k výkonu takového práva. Je proto na každém z menších akcionářů, aby, usoudí-li, že je namístě domoci se práva podle citovaných ustanovení zákona, vynaložil potřebné úsilí k tomu, aby přesvědčil potřebný počet ostatních akcionářů k podání návrhu na zahájení příslušného řízení. O nepřipustné nerovnosti proto hovořit nelze. V této souvislosti je třeba poznamenat, že kdyby byl správný názor dovolatelky o nepřipustné nerovnosti akcionářů, nezbytně by to vedlo k závěru, že návrh na jmenování znalce o přezkoumání zprávy může podat - aniž by byly splněny podmínky § 66a odst. 13 obch. zák. - i akcionář s menší účastí, než předepisuje ustanovení § 181 odst. 1 obch. zák. K námitce dovolatelky, že odvolacím soudem uložená povinnost součinnosti je formulována jen velmi obecně a neurčitě a je proto nezákonná a dovolatelce není zřejmé, jakou součinnost má poskytnout a které dokumenty a informace musí znalci zpřístupnit, dovolací soud uzavřel, že má-li přezkoumání zprávy o vztazích mezi propojenými osobami splnit ze zákona vyplývající účel, musí společnost poskytnout znalci veškerou součinnost, kterou bude k přezkoumání zprávy potřebovat. Závěr o tom, jaké podklady a jakou jinou součinnost bude znalec při přezkoumání zprávy o vztazích mezi propojenými osobami potřebovat, nelze činit v okamžiku, kdy soud jmenuje znalce, ale takový závěr vyplyne až z postupu prací na přezkoumání zprávy. Proto lze ve výroku usnesení, kterým soud ukládá společnosti povinnost součinnosti, uložit pouze obecně povinnost poskytnout veškerou potřebnou součinnost, a to včetně poskytnutí všech potřebných podkladů.

Neposkytne-li společnost bez zbytečného odkladu znalci podklady potřebné pro přezkoumání zprávy o vztazích mezi propojenými osobami, může se osoba, která se domohla jmenování znalce pro přezkoumání této zprávy, domáhat jejich poskytnutí návrhem na výkon rozhodnutí postupem podle § 351 o. s. ř.

Bude-li mít společnost za to, že znalec požaduje podklady či jinou součinnost, které nejsou pro přezkoumání zprávy potřebné a které proto jdou nad rámec uložené povinnosti, může se jejich poskytnutí bránit v rámci případného řízení o výkonu rozhodnutí tím, že namítne, že se navrhovatel domáhá vynučení povinnosti, která jí nebyla uložena. Námitkou dovolatelky, že řízení trpí vadou, spočívající v tom, že jí soud nepřiznal práva účastníka v té části řízení, ve které rozhodoval o jmenování znalce, se v projednávané věci dovolací soud zabývat nemohl, neboť usnesení, kterým odvolací soud odmítl odvolání pro nedostatek pasivní legitimace dovolatele, není usnesením ve věci samé ani usnesením, proti kterému připouští dovolání ustanovení § 238 až 239 o. s. ř., a dovolání proti němu proto přípustné není. Pro úplnost však je třeba dodat, že důsledkem závěru, který přijal odvolací soud, by bylo, že by společnost nemohla brojit proti jmenování znalce pro přezkoumání zprávy mezi propojenými osobami ani v případě, že by soud jmenoval znalce přesto, že nebyly splněny podmínky pro jeho jmenování, a dokonce ani tehdy, kdyby soud jmenoval znalce v rozporu s ustanovením § 11 zákona č. 36/1967 Sb.

Protože rozhodnutí odvolacího soudu je správné, Nejvyšší soud dovolání podle ustanovení § 243b odst. 2, věta první, o. s. ř. zamítl.

V průběhu dovolacího řízení se navrhovatelka domáhala, aby soud uložil společnosti předložení potřebných podkladů postupem podle ustanovení § 127 odst. 3 o. s. ř. Takový postup však není možný, neboť uvedený postup lze využít pouze tehdy, je-li to potřebné ke zpracování znaleckého posudku, na kterém závisí rozhodnutí ve věci. Takovým posudkem ale posudek podle § 66a odst. 12 obch. zák. není, a proto se lze poskytnutí podkladů pro jeho zpracování, jak shora uvedeno, domáhat pouze postupem podle § 351 o. s. ř.